

Met Fernand naar het Louvre van Lens en meer

Fernand liep al een tijdje met het idee om mij eens mee te nemen op een uitstapje. Op zaterdag 5 juli 2025, achteraf gezien net een jaar voor zijn overlijden, was het zover: hij kwam me stipt om 8:00 uur thuis ophalen en reed via de E403 en dan de E42, dus een stukje door Rijsel, naar onze bestemming: de afdeling van het Louvre in Lens. Hij reed vlot en zelfverzekerd. Alleen in Lens zelf was hij even de weg kwijt. Ik veronderstelde dat dat te wijten was aan de zware hersenbloeding die hij in juli 2024 gekregen had, maar toen ik later met een vriendin het uitstapje van Fernand kopieerde, bleek mijn gps – al vijf jaar niet meer geüpdatet – precies dezelfde problemen te hebben. Fernand vertikte het trouwens om een beroep te doen op die moderne technologie en er zo te afhankelijk van te worden. Wijze man.

Op een gegeven moment was Fernand de weg helemaal kwijt en besloot hij te parkeren. Hij stuurde me naar voorbijgangers om de weg te vragen. Hoogstwaarschijnlijk overschatte hij mijn kennis van de taal van Molière, maar ik slaagde er toch in om duidelijk te maken dat we op zoek waren naar het Louvre van Lens. Zoals mij

vaak overkomt als ik in een supermarkt een product niet vind en aan een medewerker vraag om te helpen, stond ik op een belachelijk korte afstand van voorwerp van mijn zoektocht, in dit geval het museumterrein. Het kan niet verder geweest zijn dan 50 meter.

Toen we het hoekje omdraaiden, herkende Fernand meteen waar hij was. Hij parkeerde op de hoofd-parkeerplaats en we liepen richting het museum op een gerenoveerd mijnterrein. Onderweg reserveerden we een tafeltje voor de lunch in het plaatselijke restaurant, L'Atelier du Cérissier, een afdeling van Le Cérissier in de Avenue du

Peuple Belge in Rijsel. Kon het toepasselijker? Voor we begonnen met het bezoek aan de Galerie du Temps, overtuigde ik Fernand om zich te laten trakteren met een koffie in nog een afdeling van dezelfde onderneming, La Pause du Cérissier.

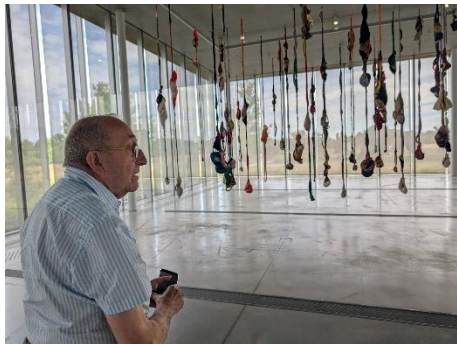
Daarna begonnen we op ons gemak met ons bezoek aan de permanente tentoonstelling van het chronologisch overzicht van de kunst door de eeuwen heen. Fernand ging heel enthousiast foto's nemen – hij was er achteraf niet gelukkig mee want ze waren niet goed genoeg, zei hij – en af en toe kwam hij melden dat er tussen het volledig vernieuwde overzicht ook nog kunstvoorwerpen zaten die er vroeger ook te zien waren. Hij telde er tien. Hij sprak een bewaker aan die er duidelijk nogal wat dienstjaren op had zitten, en confronteerde hem met zijn vaststelling. En de man moest hem gelijk geven: tien voorwerpen werden inderdaad niet vervangen. Ik realiseerde me toen pas hoe goed Fernand de tentoonstelling in de Tijdsgalerij wel gekend moet hebben.

Het was ongeveer kwart over twaalf toen we ons door alle eeuwen heen hadden gewerkt en nog een kijkje waren gaan nemen in het Pavillon de Verre, wat niet zo indrukwekkend was, maar een mooi uitzicht bood op de direct omgeving van het museum. Toen was het tijd om ons tafeltje in te nemen in het kerselarenatelier.

Ik deelde Fernand mee dat ik het eten zou betalen en hij was duidelijk opgelucht, want hij had mij een maand daarvoor nog getrakteerd in de Goeste en hij draaide ook op voor de transportkosten natuurlijk. Maar ergens moet hij vreemd genoeg toch gedacht hebben dat hij mij zou moeten overtuigen.

Het menu viel bijzonder goed mee, zelfs wat de prijs betrof. Fernand vermeldde een paar keer wat hij in Torhout had moeten betalen voor een menu. Het verschil met Frankrijk was inderdaad stilletjes aan onaanvaardbaar aan het worden. Na het eten wilde Fernand me tonen waar de bussen normaal moeten parkeren, maar we werden daar weggestuurd omdat we geen bus hadden. Fransen kunnen soms heel behulpzaam en vriendelijk zijn. We wandelden door de vroegere mijnomgeving en bewonderden er o.a. het Shiver House V2, een kunstpaviljoen met beweging, en vooral Désordre, een monumentale installatie van cortenstaal van de Franse kunstenaar Bernar Venet, waar Fernand alle details over kende.

Pavillon de Verre

Shiver House V2

Désordre

Zo werd het tijd voor het tweede luik van ons bezoek aan Lens. Fernand reed naar de uitgang van de grote parkeerplaats toe, toen daar plots een vrouwelijke gendarme in de weg ging staan. Even dacht Fernand het terrein via het fietspad te verlaten, maar ik kon hem er gelukkig van overtuigen om dat niet te doen. Geloof het of niet, maar de Tour de France passeerde precies op dat moment door die straat, zodat we daar anderhalf uur moesten wachten.

Toen werd het even chaotisch. Door het feit dat er in het midden van wegen verhogingen waren aangebracht, zodat je niet langer naar links of rechts kon afdraaien, geraakte Fernand zijn oriëntatie tijdelijk kwijt, maar hij vond hem al snel terug, want hij wou mij per se het station van Lens tonen. Het stationsgebouw kreeg het uiterlijk van een ouderwetse locomotief mee, zei hij. Ik moet toegeven dat het wel even duurde voor ik die vorm in het gebouw ontdekte, maar met enige aanmoediging kwam dat inzicht er toch.

Nu moeten we ons wat verder verplaatsen, deelde Fernand mee. Ik ben vergeten hoe de plaats heet, maar ze is zeker de moeite. Volg je even mee op de kaart? Dat laatste was enerzijds niet erg moeilijk, maar aan de andere kant nogal onzinnig als je totaal niet wist waar je naartoe ging. Ik herkende iets bij Fernand, waar ik ook meer en meer mee begon te sukkelen: namen vergeten. Fernand verliet Lens vlot en zoefde in de oostelijke richting naar de "interessante en mooie plek".

Het begon duidelijker en duidelijker te worden waar we naar toe gingen: Bouvines, bekend om zijn bataille. Gelukkig stond die veldslag in de cursus Engelse geschiedenis die ik gaf in het eerste jaar van de lerarenopleiding. In 1214 lag Bouvines in het graafschap Vlaanderen (als Bovingen). De Franse koning won er een grote veldslag tegen de coalitie van de Engelse koning Jan zonder Land (John Lackland), de Duitse keizer Otto IV, de Graaf van Holland, de Hertog van Brabant en de Vlaamse graaf. Daarmee versterkte hij zijn macht enorm. Fernand slaagde erin zijn grote auto te parkeren bij de kerk, hoewel de parking bijna helemaal vol stond. Voor ons stond een fantastische gotische kerk, die bij nader inzien een neogotische kerk was van 1886. Vooral de 21 brandglasramen van de kerk zijn heel bijzonder en waren destijds 5 keer zo duur als de kerk zelf. Elk raam is 8 meter hoog en 3,2 meter breed, en bestaat uit drie delen: bovenaan engelen, centraal een

episode uit de veldslag en onderaan de wapens van steden en families die de Franse koning in 1214 en de heropbouw in 1886 ondersteunden. Maar tot ergernis van de gids was er een huwelijksmis aan de gang, zodat we wat moeite hadden om de kerk(ramen) te bewonderen. Het huwelijk verklaarde meteen het gebrek aan parkeerplaatsen in het stadje dat amper 1000 inwoners telt.

Het laatste luik van de excursie was ook weer een verrassing, want Fernand was weer de naam van het plaatsje kwijt waar hij naartoe wou. Ik moest weer

volgen op de kaart, maar deze keer was dat echt zinloos want we reden naar... Cysoing. Daar was het immers dat hij halt hield met de groepen die hij begeleidde: Les Songes Pâtisserie Salon de thé. Het was een charmant etablissement met een mooie, ruime tuin met een mooi uitzicht. Maar jammer genoeg waren er alleen jonge serveuses die hem niet kenden. Dat was duidelijk een ontgoocheling en een herinnering aan het feit dat de jaren snel voorbijgaan.

Van Cysoing reed Fernand richting Doornik en ik moest hem even helpen om de E403 te vinden. Voor de rest had hij helemaal geen hulp nodig. Toen ik thuiskwam was ik vermoeid. Fernand, die gegidst en gereden had, was dat helemaal niet. Dat zag je aan hem en dat zei hij ook wanneer ik het hem vroeg. Zoals altijd maakte ik die avond nog een verslag van het uitstapje, zoals ik dat met al mijn "verplaatsingen" doe en ik wist dat Fernand dat ook zou doen, want hij maakte iedere dag een verslag over wat hij die dag gedaan had. Toen men mij na zijn overlijden vroeg om een en ander op te zoeken op zijn computer – Windows 2003, Word 2003 – omdat niemand er blijkbaar mee overweg kon, zag ik zijn notitieboekje van 2025 naast mij liggen. Even heb ik getwijfeld maar ik ben erin geslaagd om het boekje met rust te laten. Zo kan ik me nog altijd afvragen wat hij van zijn excursie vond, en vooral: van zijn 21 jaar jongere collega bij de redactie van *De Vloedlijn*. Misschien is het beter om niet alles te weten.